

Ympäristönsuojeluviranomaisen lausunto luonnoksesta jätehuoltomääräysten muuttamiseksi

RAKYL 26.03.2025 § 46
60/11.01.06.05/2022

Valmistelija	Ympäristöinsinööri Hanne Turunen, puh. 044 417 4690 / hanne.turunen@savonlinna.fi
Selostus	<p>Alueellinen jätelautakunta Savonlinnan kaupungin sekä Sulkavan, Rantasalmen ja Enonkosken kuntien yhteisenä jätehuoltoviranomaisena muuttaa toimialueensa jätehuoltomääräyksiä. Lausuntopyyntöön mukaan voimassa olevissa, vuonna 2021 laadituissa ja vuonna 2023 päivitettyissä jätehuoltomääräyksissä on todettu muutostarpeita erityisesti jätelain muuttamisesta annetun lain (714/2021) seurauksena, jonka myötä bio- ja pakkausjätteiden kuljetukset siirtyivät heinäkuusta 2023 alkaen kunnan vastuulle ja käytännössä kuntien omistaman Kierrätysyhtiö Rippeen kilpailuttamaksi ja operoimaksi. Määräyksiä on ollut myös tarpeen tarkastella lainsäädännön ja jätehuollon tavoitteiden näkökulmasta.</p> <p>Alueellinen jätelautakunta pyytää jätehuoltomääräysten muuttamisesta ja jätehuoltomääräysten luonnoksesta lausunnot alueen kunnilta, kuntien ympäristönsuojeluviranomaisilta sekä Etelä-Savon ELY-keskukselta. Lausunto pyydetään toimittamaan viimeistään 30.4.2025.</p> <p>Luonnos jätehuoltomääräyksistä on yleisesti nähtävillä 20.2.-30.4.2025 Savonlinnan kaupungin verkkosivuilla. Jätehuoltomääräysten luonnos, sen perustelumuistio, kuulutusasiakirja sekä jätelautakunnan pöytäkirjaote 18.2.2025 ovat esityslistaliitteinä.</p>
Toimivalta	Savonlinnan kaupungin 16.12.2024 päivitetyn hallintosäännön 6 § mukaan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisena toimii rakennus- ja ympäristölautakunta.
Esittelijä	Vs. rakennustarkastaja Jari Heiskanen
Päätösehdotus	<p>Savonlinnan rakennus- ja ympäristölautakunta Savonlinnan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisena kiittää lausuntopyyntöä ja antaa tällä päätöksellä lausuntonsa luonnoksesta jätehuoltomääräysten muuttamiseksi.</p> <p>Jätehuoltomääräysten keskeisenä muutoksena ja kierrätyksen ja ympäristönsuojelun näkökulmasta raskas heikennys nykytilaan nähden on biojätteen lajitteluvollisuuden lieventäminen siten, että biojätteen lajittelu ja erilliskeräysvelvoite koskisi ainoastaan kunnan hoitaman erilliskeräyksen alueita eli käytännössä taajamia ja niiden välissä olevia tieosuuksia. Muilla alueilla olisi luvallista sijoittaa biojäte sekajätteen joukkoon, mikäli kiinteistö ei vapaaehtoisesti kompostoi tai muuten itse käsittele syntyvää biojätettä. Tämä poistaa Savonlinnassa vuodesta 2001 voimassa olleen veloitteen lajitella biojäte erikseen ja on siis melkein neljännesvuosisadan mittainen askel taaksepäin kehityksessä. Jätehuoltoa valvova viranomainen vastustaa esitettyä biojätteen lajitteluvollisuuden lieventämistä ja esittää kaikkien tämän kohdan mahdollistamien kirjausten poistamista jätehuoltomääräysten luonnoksesta. Suomi ei ole kansallisesti saavuttanut kierrätystavoitteitaan nimenomaan biojätteen ja muovijätteen kierrätyksen puutteiden takia ja olisi hyvin valitettavaa, että Savonlinnassa tätä muutoinkin heikkoa kehityssuuntaa vielä edesautettaisiin biojätteen lajitteluvollisuutta oleellisesti nykyisestä</p>

heikentämällä. Sen lisäksi, että biojätteen sijoittaminen sekajätteeseen heikentää sekajätteen laatua, mikä on tunnistettu ongelmaksi sekajätettä vastaanottavassa polttolaitoksessa ja lisäävän osaltaan polttolaitosten käyttökustannuksia, on sekajätteen joukossa oleva biojäte pois ravinnekierrosta eli aidosta kiertotaloudesta. Todennäköisesti myös biojätteen asiattomat käsittelytavat, kuten metsään heittäminen ja jätteen hautaaminen lisääntyvät, kun lajitteluvollisuutta heikennetään ja kierrätyksen merkittävyyttä mitätöidään.

Muutosta perustellaan mm. sillä, että biojätteen erilliskeräys ei olisi (kannattavasti) mahdollista jätelain muutoksen seurauksena nyt, kun sekajätteen ja biojätteen kiinteistöiltä kerää kaksi eri tahoa (heinäkuussa 2023 tapahtuneen biojätteen ja pakkausten kuljetusten kunnalle siirtymisen seurauksena) ja että tätä ennen biojäte ja sekajäte oltaisiin kerätty kaksilokeroautolla samojen keräysreittien varrelta. **Tämä perustelu ei pidä paikkansa**, sillä kaksilokeroautoja ei ole ollut Savonlinnassa käytössä vuodesta 2001 lähtien, vaan pikemminkin viimeisen kymmenen vuoden aikana. Seka- ja biojäteastioiden tyhjennysrytmit kiinteistöillä eivät ole samat kuten perustelumuiiston kirjauksesta voisi nyt päätellä eikä astioiden tyhjennyksen suorittava yhtiökään ole ollut välttämättä sama. **Jäteastioiden kiinteistökohtainen tyhjennys on vuosikymmeniä perustunut jätteenkuljetusyhtiöiden tekemiin reitityksiin, reittien optimointiin ja niiden tehokaskeutukseen. Biojätteitä on kerätty Savonlinnassa niin monilokero- kuin perinteisellä yksilokeroautollakin** ja eri yhtiöt ovat liikennöineet samoilla alueilla.

Kuulutusasiakirjassa biojätteen lajitteluvollisuuden lieventämistä perustellaan sillä, että biojätettä ei ole kannattavaa kerätä kunnan toimesta haja-asutusalueelta, mutta tämän perusteeksi ei ole esitetty laskelmia eikä kannattavuutta ole myöskään avattu perustelumuiostiossa. Onkin varsin erikoinen tilanne, jos biojätettä on kerätty markkinaehtoisesti yli kaksikymmentä vuotta heinäkuuhun 2023 saakka, mutta sen jälkeen keräys todetaan kannattamattomaksi eikä siitä huolehdi enää kukaan – ei asumisen jätehuollosta vastuussa oleva kunta eikä markkinaehtoisesti toimivat jätteenkuljetusyrietykset. Kuljetusyrietysten näkökulmasta on ymmärrettävää, että ne eivät omaa kannattavuuttansa ajatellen halua tai kykene tyhjentämään jätteitä vain niiltä kiinteistöiltä, jotka kunta jättää oman, ilmeisen taloudellisin perustein määritellyn kuljetusalueensa ulkopuolelle.

Tämän lajitteluvollisuutta heikentävän määräyksen sijaan jätehuolto valvova viranomaisen olisi toivonut määräyksiin kierrätystä tukevia keinoja, jotta kansallisiin kierrätystavoitteisiin päästäisiin ja biojätteen lajitteluvollisuus säilyisi entisen kaltaisena. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi biojätteen aluekeräysjärjestelmän luominen niille alueille, joille ei ole tarjolla kiinteistökohtaista biojätteen kuljetusta. Toisena esimerkkinä voidaan pitää esimerkiksi tuulettuvien jäteastioiden käyttämistä, jolloin tyhjennysväliä voitaisiin pidentää ilman, että siitä aiheutuu ympäristön pilaantumisen vaaraa tai haittaa ympäristölle tai terveydelle. Luonnollisesti on myös tarpeen tarkastella Rippeen hoitamia kuljetusalueita uudestaan, jos ja kun markkinoiden tarjonta ei vastaa biojätteen keräyksen tarvetta. **Tarkastelu tulee tehdä jätelain mukaisen etusijajärjestyksen toteuttaminen sekä kierrätystavoitteiden saavuttaminen keskiössä – kuten jätehuoltoviranomaisen on itsekin todennut.**

Luvun 2 § 4 on lisätty kirjaus, että mikäli kiinteistölle ei ole jäteautolla liikennöitävää tieyhteydettä tai jos kiinteistön haltijalla ei ole mahdollista järjestää jätehuoltomääräysten mukaista, jäteautolla saavutettavaa jätteenkeräyspaikkaa, tulee kiinteistön liittyä kunnan

jätehuoltojärjestelmään aluekeräyksen kautta. Valvova viranomainen pitää tätä lisäystä tarpeellisenä, joskin viimesijaisena keinona järjestää kiinteistön jätehuolto asianmukaisesti. Kirjaus palvelee kuitenkin jätehuollon valvontaa niissä tilanteissa, joissa muuta ratkaisua kiinteistön jätehuollon järjestämiseksi ei ole. Määräyksen muotoilu voisi kuitenkin olla tapauskohtaista harkintaa ja tietynlaista poikkeustilannetta enemmän korostava.

Jätehuoltomääräyksiin on lisätty kohtaan 16 § kirjaus, että mikäli kiinteistöllä ei huoneistomääränsä puolesta ole velvoitetta hyötyjätteiden keräämiselle mutta mikäli se kuuluu hyötyjätteiden erilliskeräysalueeseen ja kiinteistö haluaa vapaaehtoisesti järjestää hyötyjätteelle erilliskeräyksen, tulee kiinteistön pyytää ensin hyötyjätteen keräyspalvelua Kierrätysyhtiö Rippeeltä ja mikäli Rippee ei tarjoa palvelua, voi hyötyjätteiden kuljetuksen tilata yksityiseltä kuljetusyritykseltä. Kirjaus antaa Rippeelle etuoikeuden jätteenkeräykseen mutta ilman velvollisuutta tarjota palvelua eikä Rippeen keräyspalvelun tarjoamiselle tai tarjoamatta jättämiselle myöskään aseteta ehtoja. Valvontaviranomainen kiinnittää jätehuoltoviranomaisen huomiota kirjaukseen, joka vaatisi tarkennusta. Käytännössä määräyksen merkitys lienee kuitenkin vähäinen ajatellen niitä tilanteita, jossa Rippee ei palvelua tarjoa.

Jäteastioiden tyhjennysten keskeyttämistä esitetään sujuvoitettavaksi siten, että alle kuuden kuukauden mittaisen sekajäteastian tyhjennysten keskeyttämisen voisi useimmissa tapauksissa kiinteistön haltija sopia suoraan jätteenkuljettajan kanssa. Tämä on valvontaviranomaisen mielestä asianmukainen käytäntö, joka on omiaan vähentämään hallinnollista työtä. Määräyksen lieventämisellä ei arvioida olevan ympäristönsuojeluun heikentävää vaikutusta.

Biojäteastian suojasäkkiä ei enää vaadittaisi käytettäväksi jätehuoltomääräysluonnoksen § 24 mukaan. Tietynlaiset suojasäkit ovat aiheuttaneet ongelmia ainakin biokaasulaitoksissa niiden kiertyessä kuljettimien yms. ympärille ja tästä näkökulmasta suojasäkin poisto on perusteltua. Suojasäkin käyttövaateen poistaminen voi kuitenkin aiheuttaaastian likaantumista nykyistä enemmän ja näin ollen olisi tarpeen harkita määräyksissä § 26 (kunnossapito ja pesu) olevaa bioastioiden pesurytmin tiivistämistä tai vähintään asian huomioimista.

Jätteiden keräyspaikkaa koskevia lisäyksiä kohdassa § 20 valvontaviranomainen pitää valvonnallisesti tarpeellisina, kaikille osapuolille tilannetta selkeyttävinä sekä jätteenkuljettajan työtä helpottavana ja turvallisemmaksi tekevänä.

Yleisesti arvioiden luonnos jätehuoltomääräyksistä on kattava, mutta joissain tapauksissa tarpeettoman yksityiskohtainen. Valvontaviranomaisen mielestä liiallinen yksityiskohtaisuus heikentää osaltaan tapauskohtaisen tarkastelun mahdollisuutta eikä se ole eduksi, koska määräyksistä ei kuitenkaan ole mahdollista saada kaikkiin tilanteisiin ratkaisua antavaa ja tyhjentävää.

Perustelumistio on niin ikään hyvin yksityiskohtainen ja kattava, joskaan ei kaikilta osin paikkansa pitävä kuten aiemmin esitetyn, biojätteiden keräystä koskevan asian kohdalla.

Jätehuoltoviranomaisen tulisi myös kiinnittää huomiota määräystekstin termeihin, sillä esimerkiksi sivulla 20 käytetään sekalaisesta yhdyskuntajätteestä termiä *kuivajäte*, joka ei ole Savonlinnan seudulla käytössä oleva termi.

Jätehuollon valvontaviranomainen olisi toivonut jätehuoltomääräysten uudistamiseen sisältyvän vähintään mainintana myös rakentamislain (751/2023) voimaantulon seurauksena ympäristöministeriön asetuksen (1089/2024) mukaiset, purkumateriaali- ja rakennusjätteselvityksiä koskevat velvoitteet. Lisäksi asumisessa syntyvien lietteiden osalta on tunnistettu tiettyjä valvonnallisia haasteita niissä tilanteissa, kun vailla kiinteää tieyhteyttä olevien saarikiinteistöjen umpi- tai saostussäiliöiden tyhjennyspalvelua ei ole saatavilla kuin korkeintaan rajoitetusti; tätä koskevaa sääntelyä olisi ollut aiheellista lisätä jätehuoltomääräyksiin.

Käsittely

Jäsen Liisa Hirvonen poistui esteellisenä kokoushuoneesta eikä ottanut osaa asian käsittelyyn eikä päätöksen tekoon. Esteellisyyden syy: Hirvonen on Savonlinnan seudun Jätehuolto Oy:n hallituksen varajäsen (hallintolaki 28.1 § 5 kohta).

Jäsen Jussi Löppönen esitti, että lausutaan jätelautakunnan päätöksen mukaan biojätteen lajitteluun liittyen.

Lisäksi Löppönen esitti, että mikäli biojäte laitetaan sekajätteen joukkoon, koskisi jätehuoltomääräysluonnoksen mukainen, kesäaikainen kahden viikon tyhjennysvälivaatimus vähintään kolmen hengen talouksia.

Lautakunta kannatti yksimielisesti Löppösen molempia esityksiä.

Päätös

Lautakunta hyväksyi yksimielisesti päätösehdotuksen käsittelykohtaan kirjatulla muutoksilla.

Toimenpiteet

Jätehuoltoviranomainen